

Sygn. akt V KK 102/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka

SSA del. do SN Mariusz Młoczkowski (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wełpa

w sprawie **J. U.**

oskarżonego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i art. 270 § 1 kk oraz art. 297 § 1 kk i art. 272 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie 535 § 5 kpk

w dniu 2 czerwca 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 lipca 2012 r.

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w P.

z dnia 2 marca 2012 r.,

I. uchyla wyrok w zaskarżonej części dotyczącej zobowiązania J. U. do zapłaty na rzecz Banku [...] następcy prawnego Banku [...] kwoty 659 000 zł (sześćset pięćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych) w terminie 4 (czterech) lat od uprawomocnienia się wyroku (pkt 1);

II. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 marca 2012 r., Sąd Okręgowy w P. uznał J. U. za winnego popełnienia przestępstwa zakwalifikowanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. oraz art. 297 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., za które wymierzył mu karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności i 100 stawek dziennych grzywny po 30 zł każda z nich (*trzy współoskarżone osoby zostały również skazane, zaś dwie kolejne uniewinnione – uwaga S.N.*). Wykonanie orzeczonej w stosunku do J. U. kary pozbawienia wolności Sąd warunkowo zawiesił, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k., na okres czterech lat próby. Zarazem, na podstawie art. 72 § 2 k.k. Sąd pierwszej instancji zobowiązał solidarnie oskarżonych J. U., M. B., H. B. i E. W. do zapłaty na rzecz Banku [...] – następcy prawnego Banku [...] kwoty 659 000 zł (sześćset pięćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych) w terminie 4 (czterech) lat od uprawomocnienia się wyroku (*M. B., H. B. i E. W. zostali skazani w tym samym procesie – uwaga S.N.*) – rozstrzygnięcie to zawarte zostało w punkcie 6 wyroku Sądu Okręgowego.

Prokurator nie zaskarżył powyższego wyroku na niekorzyść J. U. (wywiódł zaś apelację na niekorzyść dwojga uniewinnionych oskarżonych).

Wyrok zaskarżył apelacją obrońca J. U., jak również obrońcy pozostałych trojga skazanych.

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2012 r., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji w punkcie 6 w ten sposób, że na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego J. U. do zapłaty na rzecz Banku [...] – następcy prawnego Banku [...] kwoty 659 000 zł (sześćset pięćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych) w terminie 4 (czterech) lat od uprawomocnienia się wyroku (pkt 1 wyroku Sądu odwoławczego); w pozostałej części zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy (pkt 2 wyroku Sądu odwoławczego).

Kasację od powyższego prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego złożył na korzyść skazanego J. U. Prokurator Generalny.

Wyrok ten zaskarżył na jego korzyść w części dotyczącej „zmienionego w pkt 1 środka probacyjnego, orzeczonego na podstawie art. 72 § 2 k.k.”.

Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. orzeczeniu Sądu odwoławczego zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na orzeczenie naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 434 § 1 k.p.k. polegające na zmianie pkt 6 wyroku Sądu Okręgowego, którym na podstawie art. 72 § 2 k.k. oskarżeni J. U., M. B., H. B. i E. W. zostali zobowiązani solidarnie do zapłaty na rzecz Banku [...] kwoty 659 000 zł w terminie 4 (czterech) lat od uprawomocnienia się wyroku w ten sposób, że na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego J. U. do zapłaty na rzecz Banku kwoty 659 000 zł w terminie 4 lat od uprawomocnienia się wyroku, a więc na niekorzyść oskarżonego, pomimo tego, że wyrok Sądu Okręgowego nie został zaskarżony na niekorzyść J. U.”.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie orzeczonego na podstawie art. 72 § 2 k.k. w punkcie 1 zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego środka probacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwala na jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu, bez udziału stron, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.; wyrok Sądu Apelacyjnego jest bowiem w zaskarżonej kasacją części dotknięty podniesionym w niej uchybieniem. Rację ma wnoszący kasację twierdząc, że Sąd odwoławczy dokonał zmiany wyroku Sądu Okręgowego z rażącym naruszeniem prawa procesowego – art. 434 § 1 k.p.k. - w sposób mający istotny wpływ na treść orzeczenia.

Rzecz w tym, że w punkcie 6 wyroku Sądu Okręgowego został na czworo skazanych (w tym na J. U.) nałożony solidarny obowiązek naprawienia szkody (orzeczonego środka probacyjnego, w trybie art. 72 § 2 k.k.). Sąd Apelacyjny dokonał zmiany zaskarżonego apelacjami wyroku tylko w zakresie tego rozstrzygnięcia – wyrok Sądu Okręgowego zmienił w ten sposób, że na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego J. U. do zapłaty na rzecz Banku [...] kwoty 659 000 zł (sześćset pięćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych) w terminie 4 (czterech) lat od uprawomocnienia się wyroku (pkt 1 wyroku Sądu odwoławczego). Rzeczona zmiana, wszak na niekorzyść J. U., nastąpiła w sytuacji, gdy na jego niekorzyść nie został wniesiony żaden środek odwoławczy. Dodać przy tym wypada, że wprawdzie wyrok Sądu Okręgowego z dnia 2 marca 2012 r. został też zaskarżony przez

prokuratora, lecz jego apelacja skarżyła to orzeczenie wyłącznie na niekorzyść uniewinnionych dwojga oskarżonych (M. K. i W. K.). Zmiana zaś rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 6 wyroku Sądu pierwszej instancji nastąpiła w wyniku uwzględnienia – wyłącznie w tym zakresie, odnoszącym się do środka probacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody - apelacji wniesionych przez obrońców [...] (por. s. 19 pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego). W konsekwencji jednak, gdy apelacja obrońcy J. U. nie została uwzględniona w całości, rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego skutkowało ewidentnym orzeczeniem na niekorzyść tego – wówczas jeszcze – oskarżonego. Przypomnieć w tym kontekście trzeba, że na mocy orzeczenia Sądu pierwszej instancji (pkt 6 tego wyroku) J. U. został wprawdzie zobowiązany, w trybie art. 72 § 2 k.k., do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody, lecz zobowiązanie to miało charakter zobowiązania solidarnego – wraz z [...]. W takiej zaś sytuacji, gdyby orzeczenie to w takiej postaci się uprawomocniło, zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalniałoby pozostałych z zobowiązania (por. art. 366 § 1 k.c.). W wyniku rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd odwoławczy, J. U. został zaś zobowiązany do samodzielnego naprawienia rzeczony szkody; jest to więc rozstrzygnięcie w oczywisty sposób dla niego niekorzystne, pogarszające jego sytuację prawną. Skoro zaś, jak podniesiono, wyrok Sądu Okręgowego nie został zaskarżony na niekorzyść J. U., przepis art. 434 § 1 k.p.k. stał na przeszkodzie orzeczeniu na jego niekorzyść w postępowaniu odwoławczym. Tak więc, w ukazanych wyżej realiach, nie sposób mieć jakiegokolwiek wątpliwości co do tego, że podniesione przez skarżącego w kasacji uchybienie, jakiego dopuścił się Sąd odwoławczy, miało nie tylko charakter rażący (bowiem norma ta jest oczywista a zarazem dotyczy zasadniczych gwarancji procesowych osoby oskarżonej), ale też – jak trafnie wskazał Prokurator Generalny – miało istotny wpływ na treść orzeczenia kształtującego zakres odpowiedzialności karnej J. U.

W ukazanym stanie rzeczy należało więc, zgodnie z wnioskiem kasacyjnym, orzec o uchyleniu wyroku w zaskarżonej części dotyczącej zobowiązania J. U. do zapłaty na rzecz Banku [...] kwoty 659 000 zł w terminie 4 lat od uprawomocnienia się wyroku.

Dodać przy tym na koniec można, wyłącznie już dla porządku, że wobec potwierdzenia – w całości – zasadności zarzutu kasacji, nie ma potrzeby bliższego odnoszenia się do dalszych wywodów skarżącego zawartych w pisemnym uzasadnieniu niniejszego nadzwyczajnego środka zaskarżenia (*notabene* trafnych), a wiążących się z zagadnieniem tzw. klauzuli antykumulacyjnej (art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k.), które ukierunkowane były – niezależnie od istoty zarzutu kasacji – na wykazanie wadliwości rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd odwoławczy; dość będzie tylko w tym kontekście powiedzieć, że uchylene orzeczenia o środku probacyjnym nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu przez pokrzywdzonego roszczeń wynikających z przestępstwa w drodze odrębnego procesu cywilnego. Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w punkcie I wyroku; rozstrzygnięcie w przedmiocie wydatków postępowania kasacyjnego (punkt II) opiera się na treści art. 638 k.p.k.